

Un spectacol și mai multe opinii

Dincolo de cuvântul tipărit, revista noastră înțelege să servească abordarea problemelor principale ale teoriei, istoriei și spectacologiei teatrale, prin dezbateri între oameni de teatru, critici dramatici și spectatori. După consfătuirea cu publicul din Constanța asupra spectacolului Povestea unei iubiri, „Teatrul” a organizat o discuție pe marginea premierei pe țară a piesei Clubul impușcaților (Nekrasov) de Jean Paul Sartre la Teatrul Național din Cluj. La discuție au fost invitați și oameni ai scenei de la teatrele învecinate.

Orientată încă de la început, prin intervenția lui Cornel Zdrehuș, spre problema definirii ca gen a piesei lui Sartre, convorbirea a vădit pasiunea de a epuiza această chestiune. Fără îndoială, în felul acesta, a fost circumscrisă însăși inima fenomenului artistic. Faptul ar fi marcat totuși o limitare, dacă alte aspecte — de la cele organizatorice pînă la cele ale tehnicii actoricești — n-ar fi fost relevate în continuare.

Antrenați însă în discuțiile de principiu, folosind uneori spectacolul ca un simplu pretext, vorbitorii nu s-au ocupat în mod deosebit și amănunțit de realizarea artistică a Teatrului Național din Cluj. Acesta este motivul pentru care, publicînd unele materiale ale consfătuirii, revista le însoțește de o mai amplă expunere asupra spectacolului.

Comic sau dramatic ?

Problema mare a unui spectacol *Nekrasov* este aceea a stabilirii genului — a genului căruia aparține piesa — și a aprecierii modalităților artistice care îl pot ilustra. Punînd în scenă această operă a lui Sartre, Teatrul de Stat din Oradea se deosebește, în aprecierea genului, de Teatrul Național din Cluj. În general, spectacolul de la Cluj s-a desfășurat într-o tonalitate mai gravă decît avem noi intenția să-l realizăm. Aici, se aseamănă mult cu modul în care am văzut spectacolul *Chestiunea rusă*. Noi însă intenționăm să-l realizăm asemenea *Sacului cu surprize* sau asemenea *Revizorului* lui Gogol. Apropierile acestea privesc nu atît maniera de interpretare actoricească, cit un anume caracter de înrudire, ca gen. Ni se pare că piesa *Nekrasov* poate să fie servită foarte bine prin mijloace comice, linie de care Teatrul din Cluj s-a ferit într-o oarecare măsură, recurgînd la o serie de accente mai grave.

Ținem să precizăm că, după părerea noastră, comicul se diferențiază de dramatic, că între aceste două moduri există un hotar precis. Măsura și tonul în care personajele unei piese reacționează în fața problemelor și faptelor dau însăși linia dramatică sau comică a unui spectacol. Deci, nu gravitatea problemelor, ci gravitatea reacțiilor umane în fața lor determină dramaticul sau tragicul; după cum nu caracterul minor al unor fapte sau preocupări, ci ușurința unor comportamente față de ele indică categoria comicului. Nouă ni se pare că genul piesei *Nekrasov* se raportează la comic. Nici unul din personajele acestei opere sartriene nu abordează problemele la modul grav. Privită cu un ochi serios, piesa pierde ceva din firescul ei. Căci, să nu uităm, peripețiile din piesă sint peripeții comice în fond și pretind, ca atare, o viziune comică. Supus unei optici logice, serioase, comportamentul eroului principal, George de Valera, ar putea să pară comportamentul unui nebun. Numai în perspectiva comicului, acest personaj, ca toată piesa de altfel, își păstrează firescul.

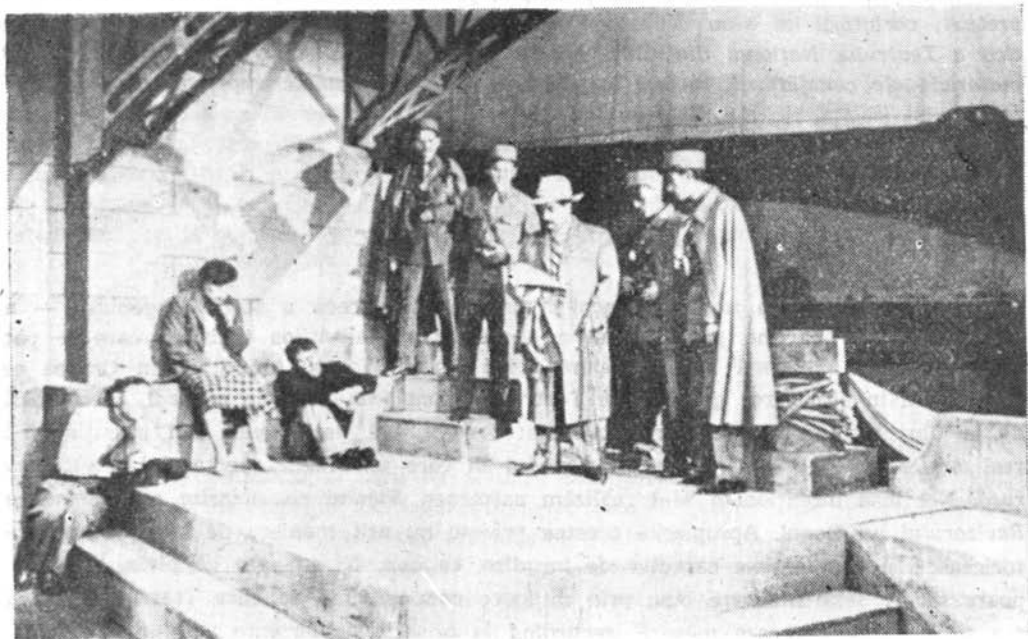
Să ne amintim de personajul Sibilot. În spectacolul clujean, așa cum apare, el indică — după părerea mea — primejdia unei viziuni prea grave pentru ceea ce a intenționat Sartre. Pe scena din Cluj, Sibilot cîștigă simpatia noastră datorită seriozității sale, e-adevărat. Dar finalul piesei ne recomandă, în mod limpede, contrariul.

Or, este limpede că poziția oscilantă a lui Sibilot nu poate fi tratată cu instrumentele dramaticului, ci cu cele ale comicului. Deosebirea între bătrînul gazetar și fiica sa Véronique ne indică, de altfel, aceste două planuri, pe care spectacolul clujean le-a confundat.

Un caz fericit îl oferă personajul Goblet, care a fost construit pe șablonul unui inspector de poliție (mi-a plăcut în mod deosebit interpretarea lui George Gherasim). Comicul a rezultat, aici, tocmai din contradicția acestui șablon cu conținutul unor replici.

Considerăm că piesa lui Sartre poate fi definită prin următorii termeni: o piesă-pamflet, modernă și franțuzească; ea cere rezolvarea adecvată a acestor trei atribute.

Scenă din tabloul 1

În general, spectacolul mi-a plăcut. Găsesc ingenioasă soluția decorului și felicit pe pictorul scenograf M. Matcaboji, pentru anume elemente noi ale realizării sale.

Apreciez, de asemenea, cițiva interpreți, deosebit de indicați, atit ca distribuție cit și ca interpretare. În primul rind, Const. Anatol, prin firescul pe care l-a imprimat rolului lui de Valera. Apoi, Sandu Rădulescu și Viorica Cernucan.

Cornel ZDREHUȘ

În limitele textului

Meritul principal al Teatrului Național din Cluj, în realizarea piesei *Nekrasov*, constă, după mine, în refuzul de a accentua latura comicalului, în linia sinceră pe care au fost create rolurile. Textul lui Sartre cuprinde mai mult decit simple invitații la comic. Piesa trăiește datorită specificului său franțuzesc, deosebit de pronunțat. Are verbul spumos, replica viguroasă și picantă, dialogul bine încheșat. Comicalul se păstrează, așadar, în sfera limbajului. Simpla rostire, sinceră și promptă, a textului ajunge pentru a sublinia întreaga comedie a lui Sartre.

Accentuarea laturii comice ar duce implicit la o îngroșare a liniei personajelor. Iată de ce socotesc că regia Teatrului Național din Cluj a făcut bine atunci cind nu s-a lăsat antrenată de elementele comice ale textului.

În totalitatea sa, spectacolul, pot spune, m-a satisfăcut. Aș vrea, totuși, să-i reproșez o anume atenuare a dinamicii personajelor. De aici, a decurs acea oboseală în ritmul spectacolului, care mi s-a părut contrară specificului volubil al temperamentului francez. Firește, mă refer la dinamica interioară a personajelor, la prompti-

Scenă din tabloul 4

